

(„Сл. гласник РС”, бр. 14/2022)

ЗАКОН

О СОЦИЈАЛНОМ ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређују се појам, циљеви, начела и област деловања социјалног предузетништва, правни положај, права и обавезе субјеката који обављају делатност са статусом социјалног предузетништва, услови за стицање и престанак статуса социјалног предузетништва, појам друштвено осетљивих група, подстицање развоја социјалног предузетништва и подршка друштвено осетљивим групама, регистрација статуса социјалног предузетништва, извештавање, надзор и друга питања од значаја за социјално предузетништво у Републици Србији.

Циљ закона

Члан 2

Циљ овог закона је стварање повољног пословног окружења за развој социјалног предузетништва, развијање свести о значају социјалне економије и социјалног предузетништва и задовољење идентификованих друштвених потреба.

Значење и употреба појмова

Члан 3

Поједини појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) социјална економија јесте економија чији је превасходни циљ остварење користи за ширу друштвену заједницу и друштвено осетљиве групе, а не стицање добити;
- 2) социјално предузетништво јесте обављање делатности од општег интереса, ради стварања нових и иновативних могућности за решавање друштвених проблема, проблема појединаца или друштвено осетљивих група и спречавања настајања и отклањања последица социјалне искључености, јачања друштвене кохезије и решавања других проблема у локалним заједницама и друштву у целини;
- 3) друштвено осетљиве групе јесу групе грађана којима је потребна додатна системска подршка како би се могли равноправно укључити у животне токове заједнице;
- 4) радна интеграција јесте рад са радно способним припадницима друштвено осетљивих група на њиховом образовању и оспособљавању за рад, као и запошљавање и други начини њиховог радног ангажовања;

5) социјалне иновације јесу нове технологије, производи, услуге, модели организовања, начини рада који подмирују друштвене потребе, са циљем проналажења решења за друштвене проблеме препознавањем и пружањем нових услуга које побољшавају квалитет живота појединаца и заједница, идентификацијом и спровођењем процеса интеграције на тржиште рада, новим вештинама, новим радним местима, новима облицима учешћа и свим другим начинима који доприносе побољшању положаја појединца у друштву;

6) субјект социјалног предузетништва јесте предузетник или правно лице које је стекло статус социјалног предузетништва;

7) предузетник јесте физичко лице регистровано за обављање делатности у циљу стицања добити, које по свом правном положају може испунити услове који су овим законом прописани за стицање статуса социјалног предузетништва;

8) привредни субјект јесте домаће правно лице регистровано за обављање делатности у циљу стицања добити, а нарочито привредно друштво, задруга и друго правно лице, које по свом правном положају може испунити услове који су овим законом прописани за стицање статуса социјалног предузетништва;

9) субјект цивилног сектора јесте домаће правно лице које није основано у циљу стицања добити, а нарочито удружење, удружење у области спорта, фондација и друго правно лице, које по свом правном положају може испунити услове који су овим законом прописани за стицање статуса социјалног предузетништва.

Појмови употребљени у овом закону у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Начела

Члан 4

Развој и пословање у области социјалног предузетништва заснива се на следећим начелима:

1) начелом транспарентности, које подразумева да је субјект социјалног предузетништва дужан да учини доступним јавности своја општа акта, планске документе којим планира реализацију своје друштвене улоге (пословне, односно средњорочне планове), извештаје које сачињава у складу са овим законом, као и друге информације у вези са својим пословањем и начином реализације своје друштвене улоге, док су органи државне управе, покрајинске и локалне самоуправе/органи државне управе и остали органи јавне власти дужни да учине доступним јавности планска документа и опште и појединачне акте које доносе у вези са подстицајима социјалном предузетништву;

2) начелом одговорности, које подразумева да статус социјалног предузетништва претпоставља повећану одговорност за реализацију друштвене улоге коју субјект социјалног предузетништва има у складу са овим законом, укључујући и ограничења у погледу располагања са добити и имовином;

3) начелом одрживог раста и развоја, које подразумева да се социјално предузетништво и подстицаји социјалном предузетништву планирају и реализују узимајући у обзир захтеве заштите животне средине, борбе против климатских промена, ублажавања ефеката климатских промена и прилагођавања климатским променама, спречавања прекомерног

коришћења природних ресурса, повећања енергетске ефикасности и искоришћавања обновљивих извора енергије и смањења емисија гасова са ефектом "стаклене баште", њихове ефекте на друштво, посебно на локалне заједнице, њихов развој и посебности, осетљиве категорије становништва, родну равноправност, као и борбе против сиромаштва;

4) начелом партнерства и синергијског деловања јавног, приватног и цивилног сектора, које подразумева да се развој социјалног предузетништва и промовисање социјалне економије, врши на свим тим нивоима, као и да се јавне политике у области социјалне економије и социјалног предузетништва доносе и реализују партнерски.

Друштвена улога социјалног предузетништва

Члан 5

Социјално предузетништво је усмерено на решавање друштвених проблема, у циљу повећања социјалне кохезије и развоја друштва.

Социјално предузетништво јесте пословање у коме се остварена добит улаже у интеграцију друштвено осетљивих група, заштиту животне средине, рурални развој, образовање, културу, социјалне иновације и друге области од ширег друштвеног интереса.

Социјално предузетништво се нарочито остварује кроз:

- 1) производњу добара и пружање услуга (социјалних, образовних, здравствених и др.), у складу са овим законом;
- 2) радну интеграцију, у складу са овим законом;
- 3) пословање које доприноси одрживом развоју девастираних подручја и локалних заједница;
- 4) пословање којим се решавају проблеми у другим областима од општег интереса.

Припадници друштвено осетљивих група

Члан 6

Припадницима друштвено осетљивих група у смислу овог закона, сматрају се лица која се налазе у систему социјалне заштите, теже запошљива незапослена лица у складу са прописима из области запошљавања и остала теже запошљива лица из посебно осетљивих категорија, као и припадници других осетљивих друштвених група одређених законом.

Области деловања

Члан 7

Субјект социјалног предузетништва обавља послове у различитим областима којима се доприноси остварењу друштвене улоге социјалног предузетништва, а нарочито обавља делатности којима се омогућава остварење социјалне, културне, економске и радне укључености припадника друштвено осетљивих група и задовољење њихових других

специфичних потреба, као и остварење других идентификованих општих интереса унутар локалне заједнице и на републичком нивоу.

Услови за стицање статуса социјалног предузетништва

Члан 8

Статус социјалног предузетништва у складу са овим законом може стећи:

1) предузетник који води пословне књиге у складу са прописима о рачуноводству, односно предузетник који није паушално опорезован и који је својом изјавом прихватио да:

- (1) остварује једну или више друштвених улога у складу са чланом 5. овог закона,
- (2) послује у једној или више области у складу са чланом 7. овог закона,
- (3) расподељује добит у складу са ограничењем прописаним чланом 11. овог закона,
- (4) је обвезник извештавања у складу са чланом 13. овог закона;

2) привредни субјект који је својим актом прихватио да:

- (1) остварује једну или више друштвених улога, у складу са чланом 5. овог закона,
- (2) послује у једној или више области, у складу са чланом 7. овог закона,
- (3) расподељује добит у складу са ограничењем прописаним чланом 11. овог закона,
- (4) управљање врши у складу са ограничењем прописаним чланом 12. овог закона,
- (5) је обвезник извештавања у складу са чланом 13. овог закона;

3) субјект цивилног сектора који је регистрован за обављање привредне делатности и који је својим актом прихватио да:

- (1) остварује једну или више друштвених улога у складу са чланом 5. овог закона,
- (2) послује у једној или више области у складу са чланом 7. овог закона,
- (3) управљање врши у складу са ограничењем прописаним чланом 12. овог закона,
- (4) је обвезник извештавања у складу са чланом 13. овог закона.

Регистрација статуса социјалног предузетништва

Члан 9

Статус социјалног предузетништва стиче се на захтев субјекта из члана 8. овог закона, који се подноси регистру надлежном за његову регистрацију (у даљем тексту: Регистар), без испитивања његове друштвене улоге и области деловања у смислу овог закона.

Уз захтев за стицање статуса социјалног предузетништва:

- 1) предузетник прилаже изјаву сачињену у складу са чланом 8. став 1. тачка 1) овог закона;
- 2) привредни субјект прилаже оснивачки акт, статут или други општи акт, сачињен у складу са чланом 8. став 1. тачка 2) овог закона;
- 3) субјект цивилног сектора прилаже статут или други општи акт, сачињен у складу са чланом 8. став 1. тачка 3) овог закона.

Имовина субјекта социјалног предузетништва

Члан 10

Субјект социјалног предузетништва за време свог трајања стиче и располаже имовином слободно, у складу са законом и својим општим актима.

Имовина субјекта социјалног предузетништва не може се делити његовим члановима, оснивачима, члановима органа, заступницима, запосленима или са њима повезаним лицима.

Под повезаним лицима, у смислу овог закона, сматрају се лица која су као таква одређена законом којим се уређују привредна друштва.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана не односе се на давање пригодних примерених награда и накнада оправданих трошкова насталих остваривањем друштвене улоге из члана 5. овог закона (путни трошкови, дневнице, трошкови преноћишта и сл.), уговорене теретне обавезе и исплату зарада запослених.

За случај престанка субјекта социјалног предузетништва, оснивачким актом, статутом или другим општим актом, који тај субјект доноси у складу са законом или одлуком о ликвидацији, односно престанку тог субјекта, може се одредити да након измирења поверилаца прималац преостале имовине тог субјекта буде:

- 1) у случају привредног субјекта било који субјект социјалног предузетништва, осим у случају задруге која за примаоца може одредити субјекта у складу са одредбама закона којим је уређен положај и рад задруга;
- 2) у случају субјекта цивилног сектора искључиво други субјект цивилног сектора са статусом социјалног предузетништва.

У случају престанка статуса субјект социјалног предузетништва дужан је да преосталу имовину стечену за време трајања тог статуса и по основу тог статуса расподелити у складу са ставом 5. овог члана.

Обавеза из ст. 5-6. овог члана не односи се на предузетника.

Расподела добити

Члан 11

Привредни субјект са статусом социјалног предузетништва има обавезу да најмање 50% добити:

1) реинвестира у интерне програме подршке друштвено осетљивим групама или у трошкове у вези са радним ангажовањем радно способних припадника друштвено осетљивих група, односно у програме активности усмерене на решавање проблема заједнице у областима деловања из члана 7. овог закона; и/или

2) донира другим правним лицима или предузетницима са статусом социјалног предузетништва за решавање проблема заједнице у областима деловања из члана 7. овог закона.

Предузетник са статусом социјалног предузетништва има све обавезе из става 1. овог члана, с тим што донирање средстава у складу са тачком 2) може извршити другом предузетнику или субјекту цивилног сектора са статусом социјалног предузетништва.

Субјект цивилног сектора са статусом социјалног предузетништва са добити коју остварује од регистроване привредне делатности поступа у складу са законом који уређује његов правни положај, а може је донирати искључиво другом субјекту цивилног сектора са статусом социјалног предузетништва за решавање проблема заједнице у областима деловања из члана 7. овог закона, у којој и сам делује.

Субјект из ст. 1-3. овог члана је дужан да сачини план реинвестирања добити.

За средства која се из остварене добити донирају другим правним лицима или предузетницима, субјект из ст. 1-3. овог члана сачињава уговор са тим правним лицем, односно предузетником којим се утврђује намена тих средстава.

План реинвестирања из става 4. овог члана и уговор из става 5. овог члана објављује се у надлежном регистру, заједно са извештајем из члана 13. овог закона.

У случају престанка субјекта социјалног предузетништва и брисања статуса социјалног предузетништва преостала добит стечена за време трајања тог статуса и по основу тог статуса преноси се на други субјект социјалног предузетништва, у складу са ограничењем прописаним ставом 1. тачка 2) и ст. 2–3. овог члана.

Управљање у субјектима социјалног предузетништва

Члан 12

Управљање субјектом социјалног предузетништва уређује се оснивачким актом, статутом или другим општим актом, у складу са законом, тако да се обезбеди учешће у доношењу одлуке најмање једне трећине:

1) запослених радно способних припадника друштвено осетљивих група, ако се тај статус остварује по основу радне интеграције тих лица;

2) корисника производа и услуга субјекта социјалног предузетништва, ако се тај статус остварује по основу пласмана производа и пружања услуга тим лицима;

3) запослених, ако се тај статус остварује искључиво по основу пословања у конкретној области деловања из члана 7. овог закона.

Ако се статус остварује по више основа наведених у ставу 1. овог члана, представници по сваком од тих основа се равномерно укључују у управљање субјектом социјалног предузетништва.

Обавеза из ст. 1. и 2. овог члана се не односи на предузетника.

Обавеза извештавања о испуњавању друштвене улоге

Члан 13

Субјект социјалног предузетништва сачињава извештај о испуњавању друштвене улоге за период од две године, у складу са овим законом.

Извештај из става 1. овог члана садржи основне податке у вези са:

1) испуњавањем услова за пословање у статусу социјалног предузетништва, прописаних овим законом;

2) пословањем, односно активностима које су реализоване у складу са чланом 7. овог закона;

3) расподелом добити у складу са чланом 11. овог закона;

4) начином управљања у субјекту социјалног предузетништва, у складу са чланом 12. овог закона.

Саставни део извештаја из става 1. овог члана чине и програми реинвестирања и уговори о додели средстава из члана 11. ст. 4. и 5. овог закона, ако је у периоду извештавања распоређивана добит.

Извештај из става 1. овог члана подноси се надлежном регистру ради објаве, у року који је прописан за подношење годишњег финансијског извештаја.

Актом Владе на предлог министарства надлежног за послове запошљавања ближе се уређује садржина и начин подношења извештаја из става 1. овог члана.

Престанак статуса социјалног предузетништва

Члан 14

Статус социјалног предузетништва престаје брисањем тог статуса из Регистра на захтев субјекта социјалног предузетништва.

Привредни субјект и субјект цивилног сектора уз захтев из става 1. овог члана прилаже:

- 1) одлуку надлежног органа о престанку статуса социјалног предузетништва;
- 2) изјаву заступника тог субјекта, сачињену у форми јавнобележничке исправе, да је преосталу имовину и добит коју је стекао за време трајања тог статуса и по основу тог статуса тај субјект пренео на други субјект социјалног предузетништва у складу са чл. 10. и 11. овог закона.

Одлука из става 2. тачка 1) овог члана не може се донети без претходне већинске сагласности представника запослених, односно корисника производа и услуга у колективном органу управе из члана 12. став 1. овог закона, која се прибавља у форми јавнобележничке исправе.

Уз захтев из става 1. овог члана предузетник доставља изјаву сачињену у форми јавнобележничке исправе да је преосталу добит коју је стекао за време трајања тог статуса и по основу тог статуса пренео на други субјект социјалног предузетништва у складу са чланом 11. овог закона.

Изјава из става 2. тачка 2) и става 4. овог члана се објављује на интернет страници органа који региструје статус социјалног предузетништва.

Последице злоупотребе статуса

Члан 15

Злоупотребом статуса социјалног предузетништва сматра се:

- 1) располагање имовином супротно члану 10. овог закона;
- 2) располагање добити супротно члану 11. овог закона;
- 3) ускраћивање права на управљање супротно члану 12. овог закона;
- 4) неблаговремено подношење извештаја из члана 13. овог закона;
- 5) неистинито приказивање стања у извештају из члана 13. овог закона;
- 6) ненаменско трошење средстава активне подршке из члана 18. овог закона.

Министарство надлежно за послове запошљавања води листу субјеката социјалног предузетништва код којих је утврђена злоупотреба статуса.

Субјект социјалног предузетништва може поднети иницијативу за брисање са листе из става 3. овог члана, уз коју прилаже доказе о отклањању утврђених злоупотреба статуса, односно обављању делатности у складу са овим законом.

Листа из става 2. овог члана јавно је доступна на интернет страници министарства надлежног за запошљавање.

Однос са другим законима

Члан 16

На оснивање, управљање, статусне промене, промене правне форме, престанак и друга питања од значаја за правни положај субјекта социјалног предузетништва сходно се примењује закон којим се уређује правни положај тих лица, ако овим законом није другачије прописано.

Статусна промена у којој учествује субјект социјалног предузетништва спроводи се у складу са законом ако правни следбеник, односно сви правни следбеници те статусне промене настављају са пословањем у статусу социјалног предузетништва уз обавезу испуњавања услова за стицање статуса прописаних овим законом.

На питања која се односе на поступак регистрације статуса социјалног предузетништва у надлежном регистру, а која овим законом нису посебно уређена, сходно се примењује закон којим се уређује поступак пред надлежним регистром и објављивање података и докумената у том регистру.

Министар надлежан за спровођење закона којим је прописано вођење регистра надлежан је за одлучивање о жалби на решење донето у поступку регистрације и престанка статуса социјалног предузетништва.

Посебне олакшице и ослобађања

Члан 17

Субјект социјалног предузетништва може остварити олакшице и ослобођења у складу са прописима којима се уређују порези, доприноси за обавезно социјално осигурање, накнада за коришћење јавних добара и друге врсте новчаних обавеза.

Активна подршка субјектима социјалног предузетништва

Члан 18

Република Србија, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе подржавају оснивање и пословање субјеката социјалног предузетништва, кроз спровођење мера јавних политика, које се планирају у складу са законом који уређује плански систем.

Активна подршка из става 1. овог члана се обезбеђује спровођењем мера и активности усмерених на подршку запошљавању и унапређењу пословања субјеката социјалног предузетништва, дефинисаних документима јавних политика и акционих планова запошљавања донетих на републичком нивоу и нивоу локалних власти, финансирањем пројеката у области социјалног предузетништва, едукацијом о социјалном предузетништву, промоцијом социјалног предузетништва, развојем финансијских инструмената за субјекте социјалног предузетништва и другим мерама и активностима.

Средства за подстицање развоја социјалног предузетништва и за подршку радној интеграцији припадника друштвено осетљивих група, обезбеђују се из:

1) средстава буџета Републике Србије намењених за финансирање социјалног предузетништва, социјалне заштите, средства за спровођење мера активне политике

запошљавања, професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом које реализује организација надлежна за послове запошљавања;

2) средстава утврђених буџетом аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе;

3) поклона и донација;

4) других извора, у складу са законом.

Средства из става 3. тач. 1) и 2) овог члана могу бити додељена субјекту социјалног предузетништва под условом да субјект послује, односно да је активан најмање годину дана.

Влада на предлог министарства надлежног за послове запошљавања ближе уређује начин доделе средстава из става 3. тач. 1) и 2) овог члана, услове, критеријуме и поступак за остваривање права на доделу средстава за подстицање развоја социјалног предузетништва.

Програм развоја социјалног предузетништва

Члан 19

Програмом развоја социјалног предузетништва (у даљем тексту: Програм) се планирају мере активне подршке субјектима социјалног предузетништва.

Програм из става 1. овог члана доноси Влада на предлог министарства надлежног за послове запошљавања за период од пет година.

Програм из става 1. овог члана својом садржином испуњава услове у погледу родне перспективе, родне анализе и уродњавања у складу са одредбама закона који уређује родну равноправност.

Изузетно од става 1. овог члана, посебним документом јавних политика могу се планирати мере јавних политика у односу на одређене друштвено осетљиве групе из члана 6. овог закона, односно у одређеним областима деловања из члана 7. овог закона, ако из разлога хитности тих мера и/или специфичности области планирања, те мере нису или неће бити обухваћене Програмом.

У преосталом делу се на поступак усвајања Програма, његову садржину и форму, као и начин извештавања о спровођењу примењује закон који уређује плански систем.

Савет за социјално предузетништво

Члан 20

Влада на предлог министарства надлежног за послове запошљавања одлуком оснива Савет за социјално предузетништво (у даљем тексту: Савет), у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Одлуком из става 1. овог члана Влада одређује састав Савета, критеријуме, мерила, начин утврђивања и висину накнаде за председника, чланове и секретара и заменика секретара који пружају техничку подршку Савету, као и друга питања од значаја за његов рад.

Савет чине председник, који председава његовим радом и именује се из јавног сектора и 13 чланова, а техничку подршку Савету пружа секретар и заменик секретара, који се именују на период од четири године.

Савет чини једнак број представника јавног и приватног сектора.

Шест чланова Савета именују се из реда државних службеника, од којих се један члан именује из реда запослених у органима аутономне покрајине, а седам чланова именују се из реда представника субјеката социјалног предузетништва и стручњака из области социјалног предузетништва.

За председника и члана Савета може бити изабран држављанин Републике Србије који има најмање пет година радног искуства и познаје прописе у области социјалног предузетништва.

Савет у року од 30 дана од дана именовања председника, чланова и техничке подршке доноси пословник о раду којим ближе уређује питања од значаја за његов рад.

Савет обавља следеће послове:

- 1) разматра и покреће иницијативе за развој социјалног предузетништва и иницијативе за измену прописа у области социјалног предузетништва;
- 2) иницира предлог акта из члана 18. став 5. овог закона;
- 3) иницира предлог Програма из члана 19. овог закона;
- 4) иницира предлог извештаја о спровођењу Програма из члана 19. овог закона;
- 5) иницира мере за подршку и промоцију социјалног предузетништва;
- 6) пружа стручну подршку Влади у доношењу одлука у вези са реализацијом конкретних пројеката социјалног предузетништва који се финансирају из средстава буџета Републике Србије;
- 7) пружа подршку и разматра припремљене акте у обављању послова из члана 15. став 2. овог закона;
- 8) обавља друге саветодавне послове на захтев Владе из домена социјалног предузетништва;
- 9) обавља друге послове од интереса за област социјалног предузетништва.

Председник и чланови Савета и техничка подршка Савету за свој рад имају право на накнаду.

Средства за рад Савета и техничке подршке Савету обезбеђују се из буџета Републике Србије, поклона, донација и легата.

У функцији унапређења појединих питања из области развоја социјалног предузетништва, седницама Савета из става 1. овог члана могу да присуствују представници других органа власти, привреде и цивилног сектора, као и стручњаци из области социјалног предузетништва, без права одлучивања и без права на накнаду за свој рад.

Надзор

Члан 21

Инспекцијски надзор врши надлежна инспекција у зависности од предмета надзора и природе утврђених незаконитости и неправилности.

Престанак важења других прописа

Члан 22

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе:

1) чланови 28. и 34, у делу који се односи на социјално предузеће и организацију и члан 45. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 32/13);

2) тачке 2. Одлуке о отварању буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавања особа са инвалидитетом ("Службени гласник РС", бр. 36/10, 83/12 и 46/13) у делу који се односи на социјално предузеће и организацију.

Доношење прописа за спровођење овог закона

Члан 23

Акт Владе из члана 13. став 5. овог закона, члана 18. став 5. и Програм из члана 19. став 2. овог закона доноси се у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу и почетак примене

Члан 24

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се истеком девет месеци од дана његовог ступања на снагу, осим одредбе члана 20. која се примењује од дана ступања на снагу овог закона.